

‘Ik bin in soan fan it fjild’

Ids Willemsma in het Fries Scheepvaartmuseum

KUNSTTENTOONSTELLING

Abe de Vries

Misschien wel de beroemdste beeldend kunstenaar van Fryslân wordt in augustus 75 jaar. Reden voor het Fries Scheepvaartmuseum om een tentoonstelling te wijden aan de constructies van hout en metaal waarmee Ids Willemsma zijn grote naam heeft gevestigd: ‘Ids & de elementen’.

Rondom het grote woonhuis annex atelier van Ids Willemsma even buiten Easterwierrum ligt het kleinste natuurgebied van de provincie. Een groen paradijsje omgeven door een dichte singel van bomen en struikgewas. „Sjoch, dêr”, wijst hij omhoog. „Dêr sit in nêst mei jonge sperwers.” Als we de boom naderen, vliegt vader of moeder sperwer verschrikt op. „Ik praat hjir altyd efkes mei Foekje de hûn. Dan wenne de fûgels oan myn lûd.”

Ids Willemsma (1949, Akkrum) is alleszins een uitmiddelpuntig man. Zijn monumentale staalconstructies vallen op veel plekken in de openbare ruimte te bewonderen. Nog onlangs werd zijn ‘Tempel fan Ids’ op de zeedijk bij Marrum uitverkozen tot het populairste ‘jonge’ kunstwerk in Fryslân. Weinigen weten dat hij ook dicht, in het Fries. Of dat hij een fervent zeiler is. Hardfietser. Schaatsenrijder. „Ik bin in soan fan it fjild”, zegt hij, niet gespeend van zelfkennis.

De tentoonstelling in het Fries Scheepvaartmuseum, samengesteld door kunsthistoricus Feico Hoekstra, werd vrijdag geopend voor genodigden, is vanaf zaterdag toegankelijk voor publiek en duurt tot 29 augustus. Op het programma staan ook

busreizen langs Willemsma’s bekendste werken. Zondag opent ook in Museum Heerenveen een expositie van zijn werk. Daar staat de verhouding tussen man en vrouw centraal.

Mét de elementen

‘Leven en werk zijn voor Ids Willemsma geen strijd tégen, maar mét de elementen’, meldt het Scheepvaartmuseum. Dat is de rode draad in de kleine maar fijne selectie van tentoongestelde werken. Zo hangen er drie staalgravures aan de wand die een opvliegende vogel verbeelden. Gemaakt in zijn tijd aan de Leeuwarder kunstacademie Vredeman de Vries, in de jaren 1971-1972. Of neem de grote, golvende staalplaat aan de muur, geometrisch bewerkt met een snijbrander. Materiaal en kleurenpatroon verbeelden water en golven.

Een staalconstructie is een weergave van opvliegende ganzen. Een ander artefact staat voor de scherpe zegge, een moerasplant. Ook is er een schaalmodel van zijn eerbetoon aan Hendrik Bulthuis (1892-1948), de ontwerper van de zeilboot BM. De grote broer staat zeven meter hoog opgesteld bij een viaduct over de Centrale As in de gemeente Tytsjerksteradiel.

Wel logisch dus dat het Scheepvaartmuseum de blik op Willemsma heeft laten vallen. Die is behalve enkele malen per jaar suppoost in het museum ook de trotse bezitter van een zogenoemd ‘Fries jacht’, dat is een boeier zonder kajuit. De platbodem heet ‘Eineraai’ en ligt in Terherne. Op de vraag wat de naam betekent, volgt gedetailleerde uitleg over het verschil tussen ‘flotgers’, ‘blaugers’ en ‘Ingelsk raaigers’. ‘Eineraai’ is een andere Friese naam

Ids Willemsma in zijn werkplaats in Easterwierrum, 2019.

Foto: Albert Jensma

voor vlotgras: gras dat niet groeit in, maar als het ware op het water.

'Dingen fan hout en izer'

Willemsma groeide op in een gereformeed gezin in Akkrum, waar zijn vader eigenaar was van de Ruiters's Schaatsfabriek. Belangstelling voor techniek kreeg hij van thuis mee, interesse voor kunst en het buitenleven werden door zijn beide opa's overgedragen. „As bern makke ik al allegear dingen fan hout en izer”, zegt hij aan het leestafeltje in zijn loods. „In buorjunge dy't foar skoalmaster learde, murk dat op. Ik siet doe op 'e ambachtsskoalle op it Fean. Hy sei dat ik nei de keunstakademy moast.”

Regelmatige, geometrische vormen hebben hem altijd gefascineerd. De bewijzen staan in Sneek. Een constructie van aan elkaar gelaste metalen bakjes in de vorm van een omarming symboliseert zijn vriendschap met de overleden architect Pieter Wester (1948-2019). „In betinkingsmonumintsje.”

Leven en werk zijn voor Ids Willemsma geen strijd tégen, maar mét de elementen

Een tekening van exact 2203 lijnen van exact 1 meter, plus een lijn van 32 centimeter, verwijst naar de totale lengte van de funderingspalen onder de Sneker Watertoren. Aan een blauwe metalen ton hangen als een ronde ijzeren kraag honderden schaatsijzers; in de ton liggen de kolen voor het vuur waarin zulke ijzers worden gesmeed. Een herinnering aan zijn vader en zijn eigen tijd als smid-bankwerker in diens fabriek.

Op een tussenwandje wordt de korte film geprojecteerd die documentairemaker Albert Jensma het afgelopen halfjaar over Ids Willemsma maakte. Op klompen, blauwe overall aan, pet op, die 's winters wordt vervangen door een muts. We zien de kunstenaar behalve lassend en zegend ook zeilend, fietsend, schaatsend en tuinierend bezig. Welke aardappelen waren dat die je daar plantte, vraagt dan een Fries uit de bouwhoek. „Frieslanders. Dy binne heal blomnich, heal stiif. Oarspronklik komme se fan Kooi út Froubuurstermole.”

Sportman

In Sneek hangt aan de muur een fietsband, met verticaal eraan gehangen een lege binnenband. Een ready-made die verwijst naar zijn passie voor racefietsen. De folder (met tweetalige uitleg): 'De stevige ronde buitenband staat voor de kringloop der seizoenen en de opeenvolging van generaties. Elk einde is ook weer

Boven: een overzicht van de tentoonstelling, met de kunstenaar in beeld op het projectiescherm. Onder: 'Ton met schaatsijzers (vader)'. Foto's: Simon Bleeker

een begin. De lege binnenband verbeeldt het individuele bestaan, dat na de laatste zucht voorgoed voorbij is.'

Maar Ids Willemsma wil léven. Dat is duidelijk. Alles eruit halen. Een levensgrote foto van zijn tweepersoonsbed met daarop zijn Friese doorlopers, schaatsschoenen, een lunchpakket en twee sinaasappels maakte hij in de nacht voor de Elfstedentocht van 1985 waaraan hij deelnam.

Sportman is hij altijd geweest. Zo behaalde hij in de jaren tachtig het trainersdiploma voor schaatstrainer. Ook deed hij in het kanovaren mee aan marathons. Als junior was hij in het hardlopen op de 1500 meter een opmerkelijk talent. „Mar ik ha myn knibbels stikken rûn.” Nog iedere dag doet hij gymnastiekoefeningen en krachttraining. „Gewoan hjir bûtendoarren.”

'Neat heard'

Hij zal het vrijdag toch even noemen. De desinteresse bij het Fries Museum in Leeuwarden. „Twa jier lyn ha ik dêr in kear oanjûn dat ik graach ris mei in meiwurker prate woe oer in oersjochtentoonstelling. Han Steenbruggen van het Museum Belvédère hat it ek oankaart, dy woe wol gearwurkje. Mar neat heard.”

Het Fries Museum wil het 'moeder-museum' van de regio zijn, heeft hij gelezen. „Och, dy wolle inkele 'blockbusters'. Se meitsje nasjonalistyske tentoonstellingen oer keuning Redbad en Vikingen. Foar my binne der mar fiif 'moedermusea' en dêr heart it Fries Museum dúdlik net by.” Hij noemt het Fries Scheepvaartmuseum, het Museum Belvédère, het Museum Dr8888, het Natuurmuseum Fryslân en het Schaatsmuseum Hindeloopen. „Dy dogge wól wat mei Fryske keunst en kultuer.”